

Forslag til midlertidig forskrift om tilskudd til opprydding av avfall etter flomhendelsene i Sør-Norge i august 2023

1. Høringsforslaget

For å bidra til opprydding av avfall etter flomhendelsene i Sør-Norge i august 2023, sender Landbruks- og matdepartementet forslag til en midlertidig forskrift om tilskudd til opprydding av avfall etter flomhendelsene i Sør-Norge i august 2023 på begrenset høring.

Forskriftsforslaget følger som vedlegg.

2. Bakgrunnen for høringsforslaget

Flomhendelsene som rammet Sør-Norge i august 2023 har ført til et stort behov for opprydding. Flomvannet har ført med seg store mengder avfall som ligger igjen på både produksjonsarealer, kantsoner, våtmarksområder, verneområder og annen offentlig og privat eiendom. Noe av oppryddingskostnadene vil bli dekket av etablerte ordninger, som for eksempel statens naturskadeordning. Det er også åpnet for bruk av kommunale skjønnsmidler til opprydding på offentlig og privat areal, dersom oppryddingen skjer i regi av kommunene.

Det er viktig at avfall ryddes opp slik at de negative miljøkonsekvenser som følge av forsøpling reduseres. Det er i utgangspunktet kommunen som har ansvar for å følge opp forsøplingssaker. Kommunen kan pålegge den ansvarlige for forsøplingen å rydde opp eller dekke kostnader noen har hatt i forbindelse med opprydding. Hvis forsøplingen innebærer forurensing eller fare for forurensing, kan kommunen også gi pålegg til den ansvarlige. I en flomsituasjon vil det imidlertid være vanskelig å spore hvor avfallet stammer fra, noe som gjør det utfordrende å peke på en ansvarlig for forsøplingen.

Forslaget til ny tilskuddsordning som nå sendes på høring, er ment som en sikkerhetsventil som skal dekke tilfeller der det er store utgifter til opprydding og avfallshåndtering som ikke dekkes av andre ordninger, og som ellers ville utgjøre en urimelig byrde for private.

3. Om innholdet i den midlertidige tilskuddsordningen

Vedlagte forslag til forskrift gis med hjemmel i Stortingets budsjettvedtak. Forskriften gjelder midlertidig og skal gjennom tilskudd bidra til at avfall blir ryddet på privat eiendom.

Formålet med ordningen fremgår av forskriftsforslaget § 1. Tilskuddsordningen skal bidra til opprydding av eierløst avfall etter flomhendelsene i Sør-Norge i august 2023. Ordningen er avgrenset til opprydding på privat grunn. Tilskuddet skal videre bidra til å redusere negative miljøkonsekvenser som følge av forsøpling.

I forslaget § 2 angis forskriftens virkeområde. Tilskuddsordningen gjelder opprydding på privat grunn som ble rammet av flomhendelsene i Sør-Norge i august 2023. Ordningen er et supplement til opprydding av arealer ved bruk av kommunale skjønnsmidler. I brev av 19. september 2023 fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) til Statsforvalterne, ble det åpnet for bruk av skjønnsmidler til opprydding av avfall på offentlig og privat grunn.

Det fremgår av forslaget **§ 3 første ledd** at tilskudd kan gis til grunneier eller den som har råderett over en eiendom og som kan dokumentere oppryddingskostnader på eiendommen i forbindelse med flomhendelsene i Sør-Norge i august 2023. Med dokumentasjon menes i denne forbindelse kvitteringer, fakturaer, bildedokumentasjon med videre fra den eller de som utfører oppryddingsarbeidet og for utgifter til selve avfallshåndteringen/innleveringen av avfallet hos avfallsmottak.

Av forslaget **§ 3 andre ledd** fremgår det at det ikke ytes tilskudd for opprydding av avfall der den ansvarlige for avfallet er kjent. I en flomsituasjon vil det være vanskelig å spore hvor avfallet stammer fra, noe som gjør det utfordrende å peke på en ansvarlig for forsøplingen. Dette innebærer at en gårdbruker eksempelvis ikke kan få dekket opprydding av egne rundballer på eget jorde. På den annen side kan kostnader til opprydding og avfallshåndtering av rundballer som stammer fra ukjent forurensere dekkes.

Det følger videre av andre ledd andre punktum at det ikke ytes tilskudd dersom oppryddingskostnadene kan dekkes av forsikring, den statlige naturskadeordningen eller omfattes av andre støtte- og tilskuddsordninger. Det er viktig at denne tilskuddsordningen, som er ment å være en sikkerhetsventil, ikke bidrar til å underminere allerede eksisterende ordninger eller at det skjer en dobbeltdekning.

Egenarbeid dekkes heller ikke, jf. forslaget **§ 3 tredje ledd**. Denne avgrensningen er et utslag av at grunneier selv har et selvstendig ansvar for å ivareta sin eiendom. Tilskuddsordningen er ment å dekke tilfeller der utgiftene til opprydding ellers ville utgjøre en urimelig byrde for enkeltpersoner.

Etter forskriften **§ 4 første ledd** er tilskuddssatsen foreslått å være 85 prosent av dokumenterte kostnader. Det vil si at det er en egenandel på 15 %, noe som tilsvarer egenandelen etter den statlige naturskadeordningen. Departementene foreslår i **andre ledd** et innslagspunkt (minsteutbetaling) for å kunne anses berettiget for tilskudd. Det innebærer at tilskudd ikke ytes dersom tilskudd etter første ledd er under 10 000 kroner. Innslagspunktet er ment å rette tilskuddsmidlene til de tilfellene hvor oppryddingskostnadene er av et visst omfang, og som dermed kan utgjøre en urimelig byrde for private.

Forslaget **§ 5** inneholder regler om søknad og utbetaling. Det foreslås at tilskuddsordningen administreres av statsforvalteren, og det foreslås at søknad om tilskudd skal sendes elektronisk til statsforvalteren innen 1. juni 2024. Landbruksdirektoratet vil utforme et digitalt søknadsskjema for ordningen. Tilskuddordningen er ment å være midlertidig, og søknader som eventuelt mottas etter 1. juni 2024 skal derfor avvises. Utbetaling av tilskudd skjer fortløpende innenfor gjeldende budsjetttramme.

I forslaget **§§ 6 og 7** er det foreslått regler om henholdsvis opplysningsplikt og kontroll, samt tilbakebetaling.

Statsforvalteren er i forslaget **§ 8** gitt vedtaksmyndighet etter ordningen. Eventuelle klager på statsforvalterens vedtak skal behandles i tråd med forvaltningslovens klageregler. I dette tilfellet innebærer det at Landbruksdirektoratet er klageinstans.

I forslaget **§ 9** fremgår det at forskriften trer i kraft samtidig med at reglene fastsettes, med virkning for flomhendelser i Sør-Norge oppstått i august 2023.

4. Høringsfrist

Høringsfristen settes til 8. mars 2024, jf. utredningsinstruksen punkt 1-4. Den begrensede høringsfristen skyldes behovet for rask iverksetting av ordningen.

Midlertidig forskrift om tilskudd for opprydding av avfall etter flomhendelsene i Sør-Norge i august 2023

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet xx. februar 2024 med hjemmel i Stortingets budsjettvedtak.

§ 1. Formål

Tilskuddsordningen skal bidra til opprydding av eierløst avfall som har havnet på privat grunn som følge av flomhendelsene i Sør-Norge i august 2023. Tilskuddet skal bidra til å redusere negative miljøkonsekvenser som følge av forsøpling.

§ 2. Virkeområde

Tilskuddsordningen gjelder for opprydding på privat grunn som ble rammet av flomhendelsene i Sør-Norge i august 2023. Ordningen er et supplement til opprydding av arealer ved bruk av kommunale skjønnsmidler.

§ 3. Vilkår for tildeling av tilskudd

Tilskudd etter denne forskriften kan gis til grunneier eller den som har råderett over en eiendom og som kan dokumentere kostnader knyttet til opprydding på denne eiendommen etter flomhendelsene i Sør-Norge i august 2023.

Det ytes ikke tilskudd til opprydding av avfall der ansvarlig for avfallet er kjent. Det ytes heller ikke tilskudd dersom oppryddingskostnadene kan dekkes av forsikring, den statlige naturskadeordningen eller omfattes av andre støtte- og tilskuddsordninger.

Egenarbeid dekkes ikke.

§ 4. Beregning av tilskudd og minsteutbetaling

Tilskudd kan dekke 85 prosent av dokumenterte kostnader.

Minsteutbetaling etter første ledd er 10 000 kroner.

§ 5. Søknad og utbetaling

Søknad om tilskudd sendes elektronisk til statsforvalteren innen 1. juni 2024 på skjema fastsatt av Landbruksdirektoratet. Utbetaling av tilskudd skjer fortløpende innenfor gjeldende budsjettramme.

§ 6. Opplysningsplikt og kontroll

Den som søker om tilskudd, plikter å gi alle opplysninger som statsforvalteren eller Landbruksdirektoratet finner nødvendig for å kunne forvalte ordningen.

Statsforvalteren kan føre kontroll med at utbetalinger av tilskudd er i tråd med forutsetningene for tilskuddet. Ved kontroll skal statsforvalteren ha tilgang til all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som vedkommer tilskuddet.

§ 7. Tilbakebetaling

Tilskuddet kan kreves helt eller delvis tilbakebetalt dersom det er gitt feil opplysninger som har dannet grunnlag for utbetaling av tilskuddet.

§ 8. Administrasjon og klage

Vedtak om tilskudd fattes av statsforvalteren.

Statsforvalterens vedtak kan påklages til Landbruksdirektoratet etter forvaltningsloven kapittel VI. Klagen skal sendes statsforvalteren.

§ 9. Ikrafttredelse og varighet

Forskriften trer i kraft straks med virkning for flomhendelser i Sør-Norge oppstått i august 2023.